

ASLAK NORE

MOŘSKÝ HŘBITOV

STARÁ RODINNÁ DYNASTIE. ZTRACENÁ ZÁVĚŤ.

ŠOKUJÍCÍ TAJEMSTVÍ.

HOST

This translation has been published with the financial support of NORLA
Překlad této knihy vychází s laskavou finanční podporou nadace NORLA

Copyright © Aslak Nore, Havets kirkegård, published

by H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo 2021

Czech edition published by arrangement with Winje Agency,

Norway and Illustrata Agency

Cover design by Harvey Macaulay / Imperiet.dk

Cover illustration by Shutterstock

Translation © Adéla Ficová, 2024

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2024 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2324-5 (PDF)

ISBN 978-80-275-2325-2 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2326-9 (MobiPocket)

Poznámka autora

Jedná se o román. Až na některé důležité výjimky, které jsou podrobněji vysvětleny v poděkování, jsou veškerá místa, události a osoby smyšlené. Vnější okolnosti týkající se ztroskotání lodi Hurtigrutenu, tedy norského pobřežního expresu, zvané DS „Princzerna Ragnhild“, dne 23. října 1940 vycházejí z dokumentárních pramenů.

Patří mezi ně nákresy lodi, které se ke mně dostaly díky laskavému pomocníkovi z Muzea Hurtigruten ve Stokmarknesu. Ztvárnění se také opírá o výsledky vyšetřování okresního soudu v Saltenu a v neposlední řadě o svědectví kapitána Knuta Indergård a z Batnfjordsøry, které dosud nebylo širší veřejnosti známo. Jeho vyprávění, jež staví to, co se stalo, do nového světla, mi poskytla Norská společnost pro historii lodní dopravy v Nordmøre.

Společně s posádkou — kormidelníkem Petterem Søholtem z Molde, strojníkem Johanem Brevikem ze Smøly, strojním asistentem Hansem Lie z Kristiansundu a stevardem Oskarem Mortensenem — Indergård uskutečnil jednu z největších samostatných záchranných akcí v Norsku během druhé světové války, aniž by se mu za to dostalo jakéhokoli uznání.

Tato kniha je věnována hrdinné posádce nákladní motorové lodi MK „Batnfjord“, která toho dne zachránila ze Severního ledového oceánu více než 140 Norů a německých vojáků, a všem, jež se posádce nepodařilo zachránit a byli pohřbeni na mořském hřbitově.

Prolog

Noviny Dagens Næringsliv, 4. srpna 2006

Osobní lékař Hans Falck zachránil tisíce lidských životů.

Daní za to je, že často zapomíná na narozeniny svých dětí.

Napsal John O. Berg

Libanon, září 1982. Mladý doktor rychle kráčí potměným uprchlickým táborem Šatíla v Bejrútu. V jedné ruce drží velkou červenou zdravotnickou brašnu. Druhou rukou svírá nemluvně zavinuté v dece.

Hans Falck cítí střelný prach a výkaly, puch, se kterým se v následujících desetiletích setká ještě mnohokrát a který mu vždy připomene večer v Šatíle. Téhož večera do tábora vnikly milice křesťanských falangistů. Záminkou bylo najít militantní Palestince, kteří se tam skrývali. Masakr začal a falangisté nikoho nešetří. Kolem doktora se ozývají občasně výkřiky, hlasy a salvy výstřelů.

Oblohou proletí raketa a v příštím okamžiku se budovy rozzáří stříbrošedým surreálním barevným filtrem. Hans se zastaví. Mezi hromadami odpadků, vojenskými potravinovými balíčky a lahvevi od alkoholu leží mrtví: mladí muži s uříznutými genitáliemi, těhotné ženy s rozpáranými břichy, děti, nemluvnata. Vlevo, asi dvacet metrů od sebe, periferním viděním spatří hlouček lidí; ženy chránící své děti, muže v pevném objetí, všichni mají kulku v hlavě. Lidé jsou popravováni z bezprostřední blízkosti.

Raketa klesá a světlo zhasne, jako by někdo stiskl vypínač. U jižního východu z tábora zahlédne siluety rozstřílených nízkých budov. Za základovou zdí stojí po zuby ozbrojená skupinka příslušníků milicí.

Vtom uslyší tlumený, ale zřetelný pláč dítěte. Hans se schová za popelnici, poklekne a začne novorozeně houpat.

Neuvidí ho někdo? Ne, je v bezpečí.

Musí něco udělat, protože jinak mu dítě seberou. Hans otevře zip zdravotnické brašny. Vyhrabe plastové lahvičky s fyziologickým roztokem a alkoholem a vytahuje i nosítka složená na dně. Zabírají příliš mnoho místa, stejně jako katétry, stetoskopy a tlakoměry. Nástroje mají ostré hrany, o které by si dítě mohlo poranit hlavu.

V postranní kapse leží láhev whiskey Johnnie Walker, Black Label. Dárek od palestinského vedení, s nímž se setkal. Všichni jsou teď mrtví. Je o tom přesvědčen, aniž by to opravdu věděl.

Hans otevře láhev a strčí do ní špičku prstu. Nechá dítě vdechovat výpary z whiskey a pak mu strčí prst do úst. Miminko saje špičku prstu s nevysvětlitelnou silou vlastní novorozencům. Neslyšně zakňourá a pak nastane ticho. Hans opatrně připraví na dně tašky lůžko z přikrývek. Potom do ní položí lehké tělíčko a přikryje jej škrtidly a tenkými obvazy. Brašnu opět zapne na zip.

Pak Hans Falck tašku zvedne a vydává se směrem k příslušníkům milice. Už tenkrát byl známý svým šarmem, podle slov jednoho z kolegů dokáže „svést kohokoliv, od berňáku přes vrcholné politiky až po ženy v nikábech“. V tento hrozný večer roku 1982 čelí doktor Falck své největší zkoušce. Musí dostat z probíhajícího masakru novorozeně.

Libanon, léto 2006. Od masakrů v palestinských uprchlických táborech, které otráslý celým světem, uplynulo téměř dvacet pět let. Od té doby uteklo hodně vody. Něco je ale přesto stejné: Libanon

je ve válce; Hans Falck je stejně přirozeně opálený, má hladkou pleť, pohybuje se lehce a je velmi „chlapecky“ okouzující stejně jako v drsných sedmdesátých letech. Tehdy syn rejdaře z Bergenu balil dámy oblečený jako proletářský řemeslník a tvrdil, že po revoluci násilím znárodní otcovo rejdařství.

„Ale než jsme se k tomu dostali, stihlo to za nás udělat dědické řízení,“ říká Falck a skládá kompliment slavné palestinské herečce, která k němu přichází v baru legendárního hotelu Mayflower, kde obvykle pobývá, když je v Bejrútu.

„Říkáme mu Hans Sakr,“ červená se mladá Palestinka. „V arabštině to znamená sokol.“

Hans objedná dvakrát Johnnie Walkera bez ledu a říká, že „musíme pít kořalku PLO“.

„Na zdraví,“ pokračuje a pozvedne křišťálovou sklenici. „Na živé, mrtvé a utlačované.“

Nikdo by netvrdil, že Hans Falck patří ke společenské třídě utlačovaných. Pochází z vlivné rodiny Falcků, která po celé dvacáté století zaujímal v norské společnosti významné místo; byli to lodáři, mecenáši a politici. Jeho dědeček, „Velký Thor“, byl slavný rejdař, který za války zahynul při ztroskotání lodi Hurtigrutenu. Za své úsilí při organizování odboje na pobřeží byl posmrtně významován Válečným křížem s mečem, nejvyšším norským vojenským oceněním.

Od té doby se rodina Falcků rozdělila na dvě hlavní větve. Bergenská, ke které Hans patří, žije na usedlosti jižně od Fany. Zlí jazykové vždy tvrdili, že se bergenským Falckům stala křivda, když se dělilo rodinné jmění. Můžeme předpokládat potenciální spor o dědictví mezi Falcky z Osla a Bergenu?

„Ale ne, můžu ti slíbit, že to nikdy neuděláme,“ zvolá Hans. „Jako komunista jsem zásadně proti dědictví. Nic neposiluje nerovnost tak jako dědictví.“

„Kromě toho,“ usměje se, „to, že jsme přišli o všechny majetek, je naší *výhodou*. To je naše štěstí. Problém bohatých je, že se celý život bojí, že jim jednou někdo všechno vezme. Teprve když o všechno přijdeš, jsi svobodný.“

Totéž se nedá říci o druhé větvi, takzvané osloské falanze impéria Falckových. Hansův strýc se jmenuje Olav Falck. Je bývalým ministrem obrany a šéfem vlivné nadace SAGA se sídlem na Rederhaugenu, kousek za hlavním městem. Je to šedá eminence vyhýbající se médiím, jejíž majetek se údajně pohybuje kolem deseti miliard a má vliv, který se penězi nedá vyčíslit.

Jedná se o dozvuky klasického rozkolu norských dějin mezi podnikatelskou kulturou na pobřeží a správní elitou v Oslu?

„My v Bergenu se o hlavní město zas tolik nestaráme,“ směje se Hans. „Řeknu to takhle: Když letím na evropský kontinent nebo na Blízký východ, nikdy v Oslu nepřestupuju, pokud to není nezbytně nutné.“

Bergenský patriot, idealistický radikál, salonní levičák. Hansi Falckovi lze přičíst mnoho charakteristik. Nezáleží na tématu rozhovoru, téměř vždy najde pohotově odpověď a rošťácky se usmívá. Ale ti, co Hanse znají, říkají, že je jako ruská matřjoška: s každou další panenkou se odhalí nová podoba. Zná se s půlkou Blízkého východu, s vrcholnými politiky i taxikáři v Hamra Street, ale pro své nejbližší je záhadou. Muž s nakažlivým smíchem, který se ozývá ve foyer, viděl více utrpení než kterýkoli Nor jeho generace a zdánlivě tím není poznamenán. Doktor, který se proslavil i mimo lékařské kruhy tím, že zachránil tisíce bezbranných v oblastech s nejhoršími konflikty světa, nejednou zapomněl na narozeniny svých dětí. Feminista, který stojí v čele průvodu o Mezinárodním dni žen, bez váhání podvedl všechny své ženy. Hans Falck má však i na to odpověď: „Abych parafrázoval Hemingwaye: mám rád komunisty, když jsou lékaři, ale

nenávidím je, když jsou kněží. Jsem jenom chybný člověk jako všichni ostatní.“

Copak ho nic nedokáže vyvést z míry?

Ale ano.

Má otázka, jestli Hans Falck někdy miloval někoho jiného než utlačované celého světa a svůj vlastní odraz v zrcadle. Poprvé téká pohledem a vrtí se na židli. Neodpovídá, ale možná právě to je odpověď.

Libanon, září 1982. Vojáci milice cítí alkohol na několik metrů. Lepší než pach smrti, pomyslí si Hans. Mladíci mají skelný pohled, šátek přes nos a míří na něj hlavněmi zbraní. Za ním se ozve několik výstřelů, křik a pak ticho.

„Probíhá operace proti palestinským teroristům,“ říká poručík. „Jako cizinec jste měli možnost opustit tábor před zahájením operace.“

Falangista si zapálí cigaretu. „Že jste nevyužil příležitosti, svědčí o tom, že patříte k militantním skupinám.“

Někteří z nejmladších vojáků, zřejmě teenageři, nabíjí a kráčí vpřed.

„Asistoval jsem u porodu,“ odpovídá Hans.

„Dnešní novorozenec bude zítra terorista,“ říká poručík, jako by ta slova plival. „Kde je to dítě?“

Hans si všimne, že se mu potí dlaně tak, že mu taška málem vyklouzne z ruky. Jestli dítě jen pípne nebo jestli brašnu prohlédají, budou oba mrtví.

„Nevím,“ odpoví Hans. „Napadli porodnici.“

„Odkud jste?“

„Z Norska... To je křesťanská země... spojenec Izraele... máme úzké vazby.“

Poručík stáhne obličej do grimasy a prohodí pár slov se svým pobočníkem. Pak kývne směrem k Hansovi. „Můžete jít.“

Hans si s úlevou oddechne.

„Až zkontrolujeme brašnu.“

Co má teď dělat? Hans opatrně položí brašnu na zem a roze-
pne zip. Příslušníci milicí stojí skloněni nad ním. Obličej dítěte je
schovaný, ale Hans si všimne, že příkrývka se dechem nemluvněte
mírně pohnula.

Všiml si toho ještě někdo?

Hans vytáhne láhev Johnnieho Walkera a podává ji poručíkovi.

„Potřebujete alkohol víc než já,“ řekne.

Libanonec zkoumá etiketu. Tašky si našťestí nikdo nevyšmá.
Důstojník mu vytrhne láhev z ruky. „Vypadněte,“ říká anglicky.

Ruce se Hansovi třesou tak, že nemůže zapnout zip u tašky.
Ulevilo se mu a otupěle se prodírá mezi libanonskými falangisty
směrem ke svobodě. Utěšuje se tím, že jestli vojáci teď budou stří-
let, budou střílet po sobě. Pak jede zpátky do hotelu, do stejného
hotelu, kde bude o pětadvacet let později sedět na tmavě hnědé
pohovce Chesterfield, a po jeho sebevědomé tváři přelétne tem-
ný stín.

„Co se stalo s tím dítětem?“

„Nechal jsem ho v cizí péči. Slíbil jsem matce, že nikdy nepro-
zradím její totožnost, a tento slib hodlám dodržet. Doufám ale,
že to dítě vede lepší život, než měla ona.“

Díl první

SRÁZ

1. kapitola

Sokol připravený vzlétnout

Babička odedávna prorokovala, že rodinný majetek půjde ke dnu dříve než ona sama. Co tím myslela — zda se prohlásila za nesmrtelnou, nebo zda na své potomky uvrhla kletbu —, nikdo pořádně nevěděl. Vera Lindová nebyla spisovatelka pro nic za nic, ale ze všech příběhů, které kdy vyprávěla, Sašu žádný neděsil víc.

Ve skutečnosti se jmenovala Alexandra Falcková. Když byla malá, její babička trvala na tom, aby jí říkali Saša nebo Sašenka — po ruském pradědečkovi, kterého nikdo neviděl ani na obrázku.

Trápila ji nespavost, a tak vstala brzy a oblékla si námořnicky modrý rolák a tvídové sako. Na nepříjemné povinnosti bylo důležité se společensky obléknout. Den předtím zjistila, že jeden ze stážistů v archivu, který spravovala, si prohlížel spisy výroční zprávy nadace za rok 1970. Jednalo se o porušení písemné smlouvy o mlčenlivosti, kterou podepsal, a porušení slibu Saša nebrala na lehkou váhu.

Stážistovo slídění bylo nepříjemné samo o sobě, ale především to byl symptom. Připadal jí jako poryv větru, když jedno roční období střídá druhé: na povrch začaly vyplouvat dlouho skryté příběhy.

Co myslela babička tím, že pravda a loajalita vůči rodině si odporují?

Saša za sebou zabouchla dveře prázdné vrátnice, kde žila se svou rodinou. Holky byly s pár přáteli na chatě. Mads na pracovní cestě v Asii. Na začátku manželství naznačil, že bydlení na pozemku, kde sídlí jak rodinná firma, tak několik členů rodiny, by mohlo být poněkud stísněné. Saša se tehdy naštvála, stejně jako se naštve někdo, koho upozorníte na zjevnou pravdu o něčem, co má rád.

Stěhování jinam nepřipadalo v úvahu.

Rederhaugen leží na západ od hlavního města, lodí je to jen kousek. Saša teď pokračovala javorovou alejí k točně. Krajinu přes noc zbarvil bělavý nádech mrazu. Ledový závan větru ji pohladil po tváři a profoukl jí bundu. Proti své vůli se zachvěla.

Přestože tu prožila celý život, pořád ji přemáhala oddanost a láska k tomu místu. Bylo jí vším. Pozemek a rodina tvořily jeden celek a Saša byla jeho součástí. Nevelké skály na západní straně, kde se koupala jako dítě, mola a loděnice na jižním cípu, dobře upravené trávníky, které v létě měly smaragdově zelenou barvu. Hustý šumící jehličnatý les, který rostl za nimi a končil svislým srázem na východní straně. Tam stála chatka, kde Vera psávala.

Od vyschlé fontány na točně se vydala po šterkové příjezdové cestě k bílé třípatrové zděné budově, která se tyčila nad pozemkem na travnatém svahu. Vchod po obou stranách lemovaly sloupy, dům měl arkýřová okna, kovaná balkonová zábradlí připomínající krajku a nahoře kulatou věž podobnou hradu se střílnami.

Od přírody byla konzervativní. Změny ji naplňovaly strachem a odporem. Během jedné hádky Mads namítl, že člověk s jejím původem — Saša a její dva sourozenci jednoho dne zdědí snad nejlepší soukromý pozemek v zemi, miliardový koncern a humanitární organizaci — nemá z revolučních převratů moc co získat.

Pro Sašu byla na prvním místě loajalita. A když se nejsilnější osobnosti v rodině střetly —babička a panovačný otec bydleli na stejném pozemku půl století, aniž by spolu prohodili jediné slovo —, musela najít rovnováhu mezi extrémy.

Zamkla za sebou vedlejší vchod v zadní části budovy. Odtud pokračovala do knihovny, kde se nacházela její kancelář. V přihrádce na dopisy měla pohlednici s obrázkem hotelu Finse 1222: *Nezapomeň na výlet přes ledovec Hardangerjøkulen. Miluju Tě. M.*

Tahle malá překvapení byla pro Madse typická. Skutečnost, že sehnal pohlednici z Finse a dal si tu práci ji odeslat před odjezdem, ji naplnila něhou. Kdyby byla mladší, pravděpodobně by to považovala za cynický pokus udělat na ni dojem. Teď to považovala za projev lásky.

Posadila se do hnědé skořepinové židle Eames.

Jako ředitelka nadace SAGA byla osobně odpovědná za stále zaměstnance i stážisty doktorského studia. Otevřela diář. *Schůzka: 8.00—8.10.* Saša se podívala na hodiny. Ještě čtvrt hodiny. Zamračila se.

V uplynulém roce vedla přípravu na ambiciózní projekt ve spolupráci s německým spolkovým archivem ve Freiburgu, Abteilung Militärarchiv. Když o projektu mluvila s lidmi zvenčí, nezřídká začali obracet oči v sloup. Archivy nebyly sexy, to však Sašu nezajímalo. Podle ní z dopisů a útržkovitých telegramů dýchala historie. Tahle mravenčí práce se k ní dokonale hodila. Babička sice tvrdila, že dějiny jsou objektivní asi jako román, ale to byla jen jedna z jejích mnoha nadsázek.

Někdo zaklepal na dveře. Pak znovu. Odpověděla, až když hodiny odbily osmou.

„Ano?“

Dovnitř opatrně vstoupil stážista Sindre Tollefsen. Měl na sobě obnošené šaty a na hlavě kouty a chomáč pocuchaných

vlasů. Nejistě si ji prohlížel mírným, lehce uhýbavým pohledem. Mohl být tak v jejím věku.

„Posadte se,“ řekla, a on ji poslechl. Vzpomněla si na všechny ty lidi, které musel její otec propustit a se kterými se rozloučil kusem šedého papíru.

Jak to zvládal, když pro ni to je tak nepříjemné?

„Jak víte,“ odkašlala si nejistě, „nadace SAGA dlouhodobě spolupracuje s univerzitou a stážisti mají během svého doktorského studia možnost využívat naše archivy. Tato spolupráce je založena na vzájemné důvěře. Významně jste přispěl k výzkumu války a byl jste přínosem projektu ve spolupráci s Němci.“

Polkl a špičatý ohryzek mu poskočil na krku. Saša byla Tollefsenovým projektem nadšená. Zabýval se historií protinacistického hnutí odporu v ozbrojených silách třetí říše v Norsku. Tento zcela neznámý příběh se týkal dvou německých poddůstojníků, kteří byli na konci války popraveni v Kristiansandu. Projekt by mohl být pro výzkum průlomový.

„Významnou podmínkou,“ pokračovala Saša, „kterou jste také podepsal, když jste dostal přístup do našich archivů, je ovšem povinnost zachovávat mlčenlivost, a to jak ohledně německých vojáků, tak SAGA a našich rodinných záležitostí.“

Zdálo se, že stážista závažnost situace pochopil až teď: „Jak víte, že...“

„Nebudu rozebírat naše vnitřní bezpečnostní postupy,“ odpověděla.

Systém nadace na Rederhaugenu byl vytvořen podle vzoru bezpečnostního evidenčního systému ve zdravotnictví, který zobrazuje, kdo do archivu vstoupil a kam. Den předtím, po onom nepříjemném rozhovoru s Verou, si Saša otevřela některé digitalizované dokumenty a v historii zahlédla stážistovo uživatelské jméno. Nelíbilo se jí, když někdo takhle zkoumal její rodinu. V tom se podobala otci.

„Nahlížel jste do zpráv představenstva SAGA z let 1969 a 1970,“ odvětila. „To jsou interní záležitosti, které jsou zcela irelevantní pro váš výzkum i pro veřejnost.“

„Irelevantní pro veřejnost?“ zvýšil stážista hlas.

„Přesně,“ odpověděla Saša. „Jak možná víte, naše rodina styk s tiskem omezuje. Reportáže o tom, jak to u nás doma chodí, jste si nikdy přečíst nemohl a ani si je nikdy nepřčtete. Loajalita a diskrétnost jsou pro naši rodinu příznačné.“

Poklepala kuličkovým perem na kožený povrch stolu.

„Ať je to jakkoli, zneužil jste důvěru, kterou jsme do vás vložili, a proto s okamžitou platností ztrácíte své místo stážisty i přístup do archivů.“

Tollefsenovi se zachvěl spodní ret. „Vy mě vyhazujete?“

Přikývla. „Bohužel.“

Oproti jejímu očekávání se stážista nezvedal. Zůstal sedět a beze slova se ušklíbl.

„Víte, proč jsem četl ty dvě výroční zprávy?“

„Ne, a ani mě to nezajímá.“

„Protože příběh Very Lindové se týká mého výzkumného tématu. Odjakživa jste o sobě vykládali lži.“

Saša se zhluboka nadechla a odolala pokušení odpovědět. „Náš čas vypršel,“ řekla stroze a kývla směrem ke dveřím.

Stážista se otočil a vypochoďoval ven. Ve dveřích se zastavil a otočil: „Nemyslel jsem si, že jste jako ostatní, Sašo Falcková. Ale jste přinejmenším stejně zbabělá. Anebo jste, jestli je to vůbec možné, ještě horší. Nechci pracovat pro nadaci, která vyzývá jako své motto pravdu, ale zastává pravý opak. Zeptejte se babičky, co se v nadaci SAGA v roce 1970 skutečně stalo.“

Pak za sebou zabouchl dveře.

*

Saša dál seděla a zírala do stropu. Zase Vera. Pravda a loajalita? Rok 1970? Saša měla už takovou povahu — podle svého názoru ohleduplnou a diplomatickou, podle sourozenců obětavou a nekonfliktní —, že babičku každý týden navštěvovala v její chatce na Srázu.

Byla tam zrovna včera.

Jako vždycky donesla čerstvé zákusky a babička jí jako vždycky nabídla sklenici červeného vína a cigaretu. Saša předčítala nahlas jeden z Veřiných oblíbených románů. Všechno probíhalo jako dřív, ale pak rozhovor nabral nový směr.

„Rodina si letos připomene pětasedmdesáté výročí ztroskotání lodi,“ nadhodila Saša opatrně. „Pronajali jsme si loď a chystáme se na mořský hřbitov, kde se to stalo.“

Babička se k ní pomalu otočila. „Sašenko, potřebuju ještě jednu cigaretu.“

„Říkala jsem si, že by bylo fajn, kdyby ses k nám přidala,“ pokračovala Saša. „A možná bys mohla i vyprávět, co se tehdy vlastně stalo.“

„Vyprávět o tom?“

„Nikdy ses o tom nezmínila.“

Pro babiččinu generaci bylo možná příznačné se o traumatech nebavit. Nehoda jí vzala manžela a málem i jejího novorozeného syna.

„To by určitě fajn bylo,“ řekla Vera. „Ale nejsem si jistá, že byste chtěli slyšet, co mám na srdci.“

„Samozřejmě, že ano. Od války už uplynula dlouhá doba, a my pravdu sneseme.“

Babička si ji skrz kouř dlouze prohlížela.

„My,“ odvětila a zavrtěla hlavou. „Ty jsi byla vždycky loajální vůči rodině, Sašenko. To je dobře. Někdy je ale loajalita a hledání pravdy v rozporu. Žádnou pronajatou loď nepojedu, to je jisté. Chceš slyšet, co k tomu řeknu?“

Saša přikývla.

„V tom případě musíš být připravená na to, že se všechno rozpadne.“

„Tak to taky potřebuju cigaretu.“

Vera mlčela, ale když se Saša chystala k odchodu, poprosila ji, aby jí objednala taxík a doprovodila ji lesem k točně.

„Babičko, ty už ale přece nikam ven nechodíš,“ odpověděla.

„Teď ale půjdu, milá Sašenko,“ řekla babička Vera rozhořčeně.
„Nejsem sakra nesvéprávná!“

Saša musela polknout. Nebyla zvyklá, aby jí Vera takto usazovala. Přemýšlela nad tím cestou lesem a po celý zbytek dne.

Pořád ještě nevěděla, kam se Vera po jejich včerejším rozhovoru vydala. Bylo však načase to zjistit.

Před zadním vchodem stál hlídací pes Jazz. Jakmile Sašu zahlédl, zvedl se na zadní.

„Copak?“ zamumlala a podrbala psa za ušima.

Jazz netrpělivě zaštěkal. Byl to belgický ovčák malinois s dlouhým černým čenichem, kávově hnědé barvy jako německý ovčák, ale s kratší srstí, lehčím tělem a rovnějším hřbetem než jeho němečtí příbuzní. Jazz byl láskyplný jako štěně a statečný jako vlk. Dal se vycvičit k čemukoli. Šplhal po stromech jako kočka. Když chránili prezidenty a chytali teroristy, belgický ovčák malinois šel vždycky jako první.

Saša se rozběhla za psem do hustého lesa. Zнала každý kořen a kámen na stezce, celá geografie pozemku se jí vryla do paměti: nejprve skrz smrkový les tmavou, měkkou pěšinou z jehličí, nahoru po malém skalnatém svahu, kde to klouzalo, když pršelo, pak přes několik lesklých kořenů kolem malého jezírka pokrytého lekníny a mezi dvěma skalisky ve tvaru sekery, která tvořila rokli. Když byli malí, měli samozřejmě vstup do Čertova lesa zakázán.

Najednou se krajina otevřela, vegetace skončila a objevilo se strmé přírodní opevnění. Babiččina chatka byla pár metrů vlevo.

Saša ucítila slabý závan větru a hrud' se jí sevřela mírnou nervozitou. Jazz vyběhl na vydlážděné zápraží před vstupními dveřmi, postavil se na zadní a zaštěkal.

Saša opatrně zaklepala klepadlem ve tvaru podkovy.

Nikdo neodpovídal.

„Babičko?“

Otevřela dveře; lehce zaskřípaly.

„Vero, jsi tady?“

Ucítila průvan. Saša se podívala na přeplněné police s knihami, aniž by četla názvy na jejich hřbetech. Parketová podlaha se mírně pohupovala, když šla k ložnici. Otevřela dveře. Postel byla ustlaná, s bílou krajkovou příkrývkou přehozenou přes peřinu. Nad postelí visel obrázek babičky a otce, když byl ještě novorozeně, na lodi Hurtigrutenu. Vždycky ji to dojímal a dodávalo jakýsi pocit, že svět a čas jsou propojené.

Když byla mladší, občas se stávalo, že staří lidé začali plakat, jen ji uviděli; byla babičce velmi podobná. Viděla to i ona sama. Koutky úst měly lehce povislé, což oběma dodávalo přirozeně melancholický, aristokratický výraz, který si mnozí vykládali jako aroganci. Perleťově bledá, bezchybná pleť kontrastovala s vlasy, které byly stejně jako babiččiny mahagonově hnědé s nádechem do červena. Stejně měly i oči: orámované výraznými lícními kostmi a hustým tmavým obočím, které se od kořene nosu mírně klenulo vzhůru. Uvnitř zářily dvě azurové duhovky. Bylo jí trošku přes třicet, „věk, kdy jsou ženy nejkrásnější“, jak říkával doktor Hans Falck. O svůdníkovi a šovinistovi z Bergenu si můžeme myslet, co chceme, ale tomuhle strýc rozuměl.

Opatrně zavřela dveře ložnice a přešla do kuchyňky. Všechno bylo čisté a nedávno umyté. V lednici bylo to, co sama předchozího dne koupila. Saša otevřela skříňku nad kuchyňskou linkou.

Právě se ji chystala zavřít, když si všimla, jak světlo prosvítá řadou sklenic na stopce vyskládaných na horní polici. Tři z nich byly orosené. Saša jednu z nich vytáhla a sáhla na ni špičkou prstu. Na skle ještě bylo několik kapek a okraj byl vlhký, jako by někdo sklenici právě umyl. Jazz zakňučel a přitiskl se jí silným krkem k boku.

Vyšla ven. Pes vyběhl ke Srázu, ale náhle se zastavil. Pokročil k útesu, čenich měl skloněný, jako by chtěl něco označit.

Sráz měl převis a byl částečně porostlý jalovci a keři, a proto bylo obtížné vidět, co se pod ním skrývá. Asi o deset metrů níže byla malá výspa spojená s břehem úzkým pruhem písku, oblázků a rákosí, který za odlivu umožňoval přejít na ostrůvek suchou nohou a odváděl vodu do mělké zátoky plné mušlí, chaluh a bahna.

Saša se naklonila, aby se podívala dolů. Poklekla na jedno koleno a rukou objala Jazze kolem krku. Slunce bylo nízko a pálilo ji do očí. Klesla na obě kolena, rukama šátrala po vratkém skalním výběžku, jehličí ji píchalo do dlaní, na vodě se dělaly lehké vlnky.

Babička ležela ve vodě obrácená tváří dolů. Tělo se lehce pohupovalo na hladině jako bójka, jako zapomenutá nafukovací plastová hračka. Tmavé šaty se vznášely kolem ní. Na tělo dopadl tenký sluneční paprsek, v jehož světle se voda zatřpytila. Tělo obklopovalo hejno rudých medúz. Zvratky utonulého, jak jim babička říkala. Její zelená vesta měla na zádech erb nadace SAGA — sokola připraveného vzlétnout —, pod obrázkem bylo rodinné motto. Nad rozbouřenou vodní hladinou jako by se třepotala roztažená sokolí křídla.